

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1942.

Andra kammaren.

Nr 7.

Tisdagen den 10 februari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 3, den 4 och den 7 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 36, med förslag till lag om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret;
nr 37, med förslag till lag om preskription av rätt till medel som innestå hos offentlig myndighet; och

nr 41, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juni 1936 (nr 373) med vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen, nr 21, med förslag till lag om ändrad lydelse av 47 § 4 mom. sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321);

till statsutskottet propositionen, nr 23, angående försäljning av kronan tillhörigt område i Halmstad;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 27, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 8 kap. strafflagen, m. m.;

till statsutskottet propositionen, nr 28, angående anslag till elektriska lokomotiv;

till bevillningsutskottet propositionen, nr 29, angående höjning av vissa postavgifter m. m.;

till statsutskottet propositionerna:

nr 30, angående avhändande av vissa kronan tillhöriga fastigheter och vägmärksandelar; och

nr 31, angående ytterligare anslag till ändringsarbeten i fastigheten nr 4 i kvarteret Kungl. Trädgården i Stockholm;

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 32, angående befrielse för O. Damberg m. fl. från viss betalningsskyldighet; och

nr 33, angående befrielse för A. Viktorsson från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp; samt

till statsutskottet propositionen, nr 34, angående anvisande av vissa anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42.

Andra kammarens protokoll 1942. Nr 7.

Vid härpå skedd föredragning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 35, angående befrielse för H. G. Persson från ersättningsskyldighet m. m., hänvisades propositionen, i vad angick det under punkt 3:o framställda förslaget, till bankoutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Vidare föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts på bordet liggande propositioner; och remitterades därvid

till behandling av lagutskott propositionen, nr 38, med förslag till lag angående lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av ecklesiastik jord; samt

till jordbruksutskottet propositionen, nr 39, med förslag till förordning angående grunder för lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av kronans jordbruksegendomar.

Slutligen föredrogs Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition, nr 40, med förslag till lag om jämkning av arrendeavtal i vissa fall, m. m.; och hänvisades propositionen, i vad angick anslagsfrågan, till jordbruksutskottet och i övrigt till behandling av lagutskott.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 12, 16 och 21, bevillningsutskottets betänkande nr 1 samt bankoutskottets utlåtande nr 3.

§ 5.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets skrivelser till Konungen:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 juni 1925 (nr 338) om värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring; och

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.7 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Onsdagen den 11 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Svar på fråga.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet **Westman**, som anförde: Herr talman! Herr Hansson i Vännäsby har till mig ställt frågan huruvida — i anslutning till riksdagens skrivelse nr 61 av år 1935 och därefter företagen sakkunnigutredning — förslag om en särskild lag om djurskydd kan väntas förelagd nu pågående riksdag.

Till svar härpå vill jag meddela, att arbetet på utarbetande av en proposition till riksdagen på grundval av sakkunnigutredningen upptogs inom justitiedepartementet men att arbetet tills vidare måste avbrytas på grund av att andra lagfrågor under rådande tidsförhållanden krävt skyndsam behandling. Något lagförslag kan därför icke föreläggas årets riksdag. Frågan kommer emellertid att återupptagas till behandling så snart förhållandena medgiva.

Härefter yttrade:

Herr **Hansson** i Vännäsby: Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet för det svar, som jag fått på min fråga. Naturligtvis skulle jag ha varit än mer tacksam och förnöjd, ifall svaret hade innehållit, att riksdagen redan i år skulle få mottaga en proposition med ett lagförslag i ämnet. Det är ju en allmänt utbredd mening här i landet, att vår djurskyddslag är otillfredsställande. Dess beskaffenhet och ordalydelse är sådan, att det är synnerligen svårt att få personer fällda, som ha bedrivit djurplågeri. Det skall gälla ett mycket grovt och uppenbart brott, om det skall vara möjligt att utdöma något straff. Ofta händer det också, att om en person blivit fälld för djurplågeri vid en underrätt, blir han sedan frikänd i högre instans.

Det råder som sagt i landet en allmän önskan om att få en mera tidsenlig lagstiftning på detta område till stånd och samtidigt också en lagstiftning, som verkligen fostrar allmänheten, så att den behandlar djuren på ett mildare och humanare sätt. Jag vill därför uttala den önskan, att förslag till sådan ny lagstiftning måtte föreläggas riksdagen så snart som möjligt.

Herr **Wallén**: Herr talman! Jag ber för min del att få understryka behovet av att något göres på detta område. Faktiskt förekommer djurplågeri i mycket stor skala, och man måste nog fortast möjligt se till att sådana upprörande fall kunna stävjas på ett effektivt sätt.

Samtidigt vill jag säga, att jag visserligen är mycket tacksam för att i anledning av en av mig väckt motion år 1934 båda kamrarna beslöto en riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om skäktningen och att det tre år senare utfärdades en förordning härom, men även därvidlag borde nog något mera göras, så att åtgärderna bli effektiva och vi här i Sverige slippa ha kvar skäktningen, vilken är något för vårt land enastående. Enligt nyss inhämtade

Svar på fråga. (Forts.)

uppgifter från slakthuset går icke mindre än 5,000 storboskap till skaktning. De gasbedövas visserligen först, men huruvida den bedövningen är effektiv vill jag icke yttra mig om. Det påstås, att åtminstone på vissa håll är bedövningen delvis skenbar.

Jag ber därför att få rekommendera, att det vidtages effektiva kontrollåtgärder i alla avseenden.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 2.

Svar på fråga. Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet **Eriksson**, erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Herr Svedman har frågat mig, om utskikt föreligger att 1941 års isbrytarutredning skall hinna framlägga sitt betänkande så tidigt, att därav föranledda framställningar och förslag kunna föreläggas årets riksdag.

Enligt de direktiv för arbetet, som lämnats och som finnas i huvudsak återgivna i årets kommittéberättelse, har isbrytarutredningen ganska omfattande utredningsuppgifter att genomföra, innan betänkande kan framläggas. På grund härav är, enligt vad jag inhämtat, utredningens betänkande icke att förvänta förr än under höstens lopp. Proposition i ämnet, om utredningens förslag föranleder därtill, kan följaktligen, såvitt nu kan bedömas, icke framläggas för årets riksdag.

Härpå yttrade:

Herr Svedman: Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack till herr statsrådet för det snabbt levererade svaret. Jag hoppas, att även om det för ögonblicket icke ser vidare förhoppningsfullt ut, omständigheterna dock skola medge ett påskyndande av det ifrågavarande utredningsarbetet.

Man kan väl förutsätta ett sammanhang mellan de bägge isvintrar, som vi upplevde åren 1940 och 1941, och tillsättandet i juni i fjol av denna isbrytarutredning, liksom den omständigheten, att vi nu ha den tredje — och värsta — isvintern å rad, är den närmaste anledningen till den av mig framställda frågan.

Isbrytarutredningens direktiv äro, som herr statsrådet påpekat, sådana, att frågan i hela dess vidd skall tagas under omprövning, och det är klart, att detta måste ta tid. Det gäller emellertid här en fråga, som är av allra största vikt. Jag behöver icke här orda om det av oss alla bekanta förhållandet med sjutton ångare, som ha legat infrusna utanför östgötakusten och som säkerligen skulle råkat ut för en katastrof, därest icke, som skedde häromdagen, en omsvängning av vindförhållandena hade inträffat. Det är uppenbart, att människoliv och stora materiella värden stå på spel under förhållanden sådana som dessa, när en så stark kyla med isbildning plötsligt sätter in relativt tidigt på vintern, varmed ju också följa opåräknade uppläggningar av fartyg, omöjliggjorda eller försvarade transporter, ökade fraktkostnader o. s. v.

Det bör i detta sammanhang vara tämligen klart, att jag närmast tänker på den landsända, som jag här representerar, då jag vill säga ett par ord i denna fråga. Där dväljas över 60,000 människor, och den mest naturliga och huvudsakliga förbindelseleden, den över havet, är sedan snart tre veckor stängd. Man måste visserligen lämna regeringen och chefen för flygvapnet allt erkännande för deras snabba ingripande genom anordnande av flygförbindelser, som uppskattas synnerligen högt av Gotlands folk, men man måste dock betänka vad den nuvarande isoleringen betyder för denna landsända. Man kommer icke

Svar på fråga. (Forts.)

vare sig fram eller tillbaka med gods och knappast heller med passagerare. Ett flygplan tar ju 14 och högst 16 passagerare åt gången, och även om man gör dubbla turer varje dag, blir det mycket litet i förhållande till att en båt även under denna tid på året kan räkna med hundratals passagerare i vardera riktningen per dag. På Gotland ligga nu lagrade livsmedel för export — ägg, kött och smör — i för varje dag ökade mängder, och en hel del förnödenheter behöva införas från fastlandet. Under dessa förhållanden är det givet, att man är intresserad av att denna fråga — frågan om ökat och kraftigare isbrytarmateriel — så snabbt som möjligt löses på ett tillfredsställande sätt.

Det är för övrigt icke endast de civila synpunkterna, som härvidlag framträdde, utan även de militära. Jag har emellertid ingen anledning att särskilt beröra dessa. Jag har med min fråga velat ge uttryck för den oro, som på grund av nuvarande klimatiska förhållanden har uppstått i den landsända, där jag har min hemort.

Ehuru jag, herr talman, icke har befarat, att utredningen skulle frysa inne, har jag dock ansett, att utredningsarbetet i likhet med havsisen bör forceras.

I detta anförande instämde herr *Gardell*.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 3.

Föredrogos var efter annan och hänvisades till behandling av lagutskott följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner:

nr 36, med förslag till lag om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret; och

nr 37, med förslag till lag om preskription av rätt till medel som innestå hos offentlig myndighet.

Vid härpå skedd föredragning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 41, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juni 1936 (nr 373) med vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit, m. m. hänvisades propositionen, i vad angick anslagsfrågorna, till jordbruksutskottet och i övrigt till bankoutskottet.

§ 4.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner.

Kungl. Maj:ts framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Efter föredragning av utskottets hemställan anförde

Herr **Holmdahl**: Herr talman! Jag skall be att få med några ord förklara den blanka reservation, som är fogad vid detta utlåtande.

I det utlåtande, som nu föredragits, har utskottet besvarat Kungl. Maj:ts framställningar angående vissa med tjänsteförteckningsrevisionen sammanhängande frågor. Dessa frågor gälla vissa övergångsbestämmelser i samband med den nu ifrågasatta överföringen av vissa tjänster till lägre eller högre lönegrad. Finansministern har behandlat dessa frågor gemensamt för de olika huvudtitlarna i årets statsverksproposition i det lilla häfte, som har rubriken Utgifter å driftbudgeten. Beträffande dessa med tjänsteförteckningsrevisionen sammanhängande allmänna frågor har finansministern lagt fram en del, som man skulle kunna kalla övergångsbestämmelser och som gälla genomförande av denna reglering av vissa tjänster. En av dessa övergångsbestämmelser

Kungl. Maj:ts framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor. (Forts.)

innehåller, att en tjänsteman, som innehar tjänst, vilken flyttas till högre lönegrad, skall kunna övergå på den i en högre lönegrad placerade tjänsten utan kungörelseförfarande och utan ansökan. Från denna allmänna regel har emellertid gjorts ett litet undantag — och det är mot detta undantag, som jag vänder mig i min blanka reservation — nämligen att om tjänst innehavare redan före den 1 juli i år uppnått pensionsåldern men erhållit tillstånd att kvarstå i tjänsten ännu något år, får denna allmänna regel icke tillämpas på honom. Med andra ord, en tjänst innehavare, som under många år skött en tjänst, som flyttas till högre lönegrad, och som uppnått pensionsåldern före den 1 juli, skulle icke få tillgodonjuta den förmånen att få följa med tjänsten i en högre lönegrad. Detta finner jag från olika synpunkter icke vara fullt förenligt med rättvisa och billighet. Man skall komma ihåg, att denna tjänsteman under en lång följd av år skött en tjänst, som man nu efter noggrann prövning finner böra överföras i högre lönegrad. Han har alltså under en lång följd av år skött ett arbete, som man finner vara mindre rättvist betalt. Därför att han uppnår pensionsåldern före den 1 juli 1942, inför man en spärr för den allmänna regeln och säger, att han får icke åtnjuta lön enligt den högre lönegraden, ifall Kungl. Maj:t eller annan myndighet medger honom rätt att stå kvar i tjänsten ännu ett eller två år. Jag vill också fästa uppmärksamheten på att tjänsteförtecknings sakkunnigas förslag utgör ett komplement till den år 1939 genomförda löneregleringen, och att det var rent tillfälliga omständigheter, som gjorde, att en justering av tjänsternas placering i löneklass icke genomfördes i samband med löneregleringen. Det framhölls allmänt, att det varit det riktiga. Detta med yttre omständigheter sammanhängande förhållande skulle alltså medföra, att de, som skola avgå före den 1 juli i år men erhålla rätt att kvarstå ännu någon tid, icke få någon som helst glädje av denna revision.

Det är på denna punkt, som jag haft en mening, avvikande från statsutskottsmajoritetens, vilket också gäller en annan fråga, som nära sammanhänger med denna, nämligen frågan om pensionering av en tjänst innehavare, som vid pensionsålderns inträde icke innehaft den högre tjänsten i tre år. Här menar jag, att man bort med hänsyn till de förhållanden, som jag nyss anförde, medge en undantagsbestämmelse, så att man i pensionshänseende skulle betrakta ifrågakvarande befattningshavare, som om han erhållit den högre tjänsten den 1 juli 1939.

Utskottet har nu tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag. Jag har inom utskottet yrkat bifall till en motion, som avgivits i första kammaren av herrar Wagnson och Sylwan, och jag har yrkat bifall till den, därför att den i båda dessa punkter företräder den uppfattning, som jag här gjort gällande.

Herr talman! Det är ju alldeles otänkbart, att en enskild reservant i statsutskottet skall kunna vinna någonting med ett yrkande gent emot ett så samlat utskott. Jag skall därför icke framställa något yrkande utan har endast velat till protokollet avge denna kommentar till den reservation, jag anförde.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Föredrogos vart efter annat:

statsutskottets utlåtanden:

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde; och

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande kapitalinvestering för budgetåret 1942/43 i statens allmänna fastighetsfond, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift; samt

bankoutskottets utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion om dyrtidstillägg till den hos riksdagens kamrar, utskott och kansli tillfälligt anställda personalen.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden och betänkande hemställt.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Herr *Werner* avlämnade en av honom *m. fl.* undertecknad motion, nr 249, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 29, angående höjning av vissa postavgifter m. m.

Denna motion bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.32 f. m.

In fidem
Sune Norrman.

Lördagen den 14 februari.

Kl. 4 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1.

Herr statsrådet *Rosander* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 43, med förslag till förordning om rätt att använda obligationer med 3 procent ränta tillhörande svenska statens tredje försvarslån såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt;

nr 45, angående anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1942/43 för biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband;

nr 46, med förslag till grunder för dyrtidstillägg åt präster för budgetåret 1942/43;

nr 48, angående avsättande till nationalpark av viss del av det s. k. Muddusområdet i Norrbottens län;

nr 49, angående disposition av Härnösands stifts byggnadskassa; och

nr 52, med förslag till förordning om viss tillämpning i fråga om kött av älg med flera djur av lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den på kammarens bord liggande motionen nr 249 av herr *Werner m. fl.*

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1942/43 under riksstatens tredje huvudtitel, avseende anslagen inom utrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande kapitalinvestering i statens affärsverksfonder för budgetåret 1942/43 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under elfte huvudtiteln gjorda framställning om anslag till förberedande arbeten å torvmossar i enskild ägo;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 till fortsatt utbyggnad av fjärralarmeringsnätet m. m.; och

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 till förstärkning av åttonde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

§ 5.

Herr *Sundström* i Vikmanshyttan avlämnade en av honom *m. fl.* undertecknad motion, nr 250, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 29, angående höjning av vissa postavgifter m. m.

Denna motion bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.4 e. m.

In fidem
Sune Norrman.